

INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER

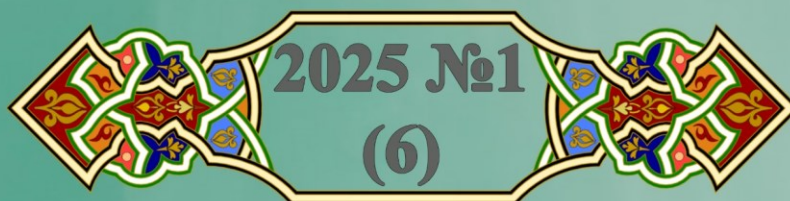
p-ISSN 2992-9229

e-ISSN 3060-5318

TURKOLOGIK TADQIQOTLAR

Xalqaro ilmiy jurnal

Samarqand-2025

p-ISSN 2992-9229

e-ISSN 3060-5318

TURKOLOGIK TADQIQOTLAR

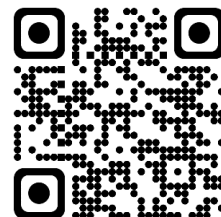
XALQARO ILMIY JURNALI

“TURKOLOGICAL RESEARCH” INTERNATIONAL SCIENTIFIC
JOURNAL

ULUSLARARASI “TÜRKOLÖJİ ARAŞTIRMALARI” DERGİSİ
МЕЖДУНАРОДНЫЙ НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ “ТЮРКОЛОГИЧЕСКИЕ
ИССЛЕДОВАНИЯ”

Jurnal rasmiy sayti: <https://turkologiya.samdu.uz/>

SAMARQAND – 2025

“TURKOLOGIK TADQIQOTLAR” XALQARO ILMIY JURNALI

INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL “TURKOLOGICAL RESEARCH”
ULUSLARARASI “TÜRKOLJİ ARAŞTIRMALARI” BİLİMSEL DERGİSİ
МЕЖДУНАРОДНЫЙ НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ “ТЮРКОЛОГИЧЕСКИЕ
ИССЛЕДОВАНИЯ”

Bosh muharrir:

Bosh muharrir o‘rinbosari:

Juliboy ELTAZAROV

f.f.d., professor (O‘zbekiston)

Roxila RUZMANOVA

f.f.n., dotsent (O‘zbekiston)

TAHRIRIYAT KENGASHI:

Rustam XALMURADOV – t.f.d., professor, Sh.Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti rektori (O‘zbekiston); Hakim XUSHVAQTOV – f-m.f.d., professor, Sh.Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo‘yicha prorektori (O‘zbekiston); Akmal AHATOV – t.f.d., professor, Sh.Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti xalqaro hamkorlik bo‘yicha prorektori (O‘zbekiston); Muslihiddin MUHIDDINOV – f.f.d., professor (O‘zbekiston); Ibodulla MIRZAYEV – f.f.d., professor (O‘zbekiston); Shuhrat SIROJIDDINOV – f.f.d., professor (O‘zbekiston); Suyun KARIMOV – f.f.d., professor (O‘zbekiston); Murodqosim ABDIYEV – f.f.d., professor (O‘zbekiston); Azamat PARDAYEV – f.f.d., professor (O‘zbekiston); Musa YULDASHEV – f.f.n., professor (O‘zbekiston); Dilfuza DJURAKULOVA – t.f.n., professor (O‘zbekiston); Aftondil ERKINOV – f.f.d., professor (O‘zbekiston); Hotam UMUROV – f.f.d., professor (O‘zbekiston);	Qosimjon SODIQOV – f.f.d., professor (O‘zbekiston); Muhabbat QURBONOVA – f.f.d., professor (O‘zbekiston); Mardon BOLTAYEV – dotsent (O‘zbekiston); Ali AKAR – f.f.d., professor (Turkiya); Abdusalam ARVAS – f.f.d., professor (Turkiya); Funda TOPRAK – f.f.d., professor (Turkiya); Musa Shamil YUKSEL – f.f.d., professor (Turkiya); Temur KOJAO‘G‘LI – f.f.d., professor (AQSH); Hayrunnisa ALAN – f.f.d., professor (Turkiya); Varis CHAKAN – f.f.d., professor (Turkiya); Almaz ULVI – f.f.d., professor (Ozarbayjon); Emrah YILMAZ – Phd, dotsent (Turkiya); Foziljon SHUKUROV – Phd, dotsent (O‘zbekiston); Dilshod XURSANOV – Phd, dotsent (O‘zbekiston); Shahnoza XUSHMURODOVA – Phd, dotsent (O‘zbekiston); Dinara ISLAMOVA – Phd, dotsent (O‘zbekiston); Feruza JUMANIYAZOVA – Phd, dotsent (O‘zbekiston); Istoda RASULOVA – Phd, dotsent (O‘zbekiston); Feruza MANUKYAN – Phd (O‘zbekiston); Mas’ul muharrir: PhD, dotsent Zokir BAYNAZAROV (O‘zbekiston); Texnik xodim: Raxmatulla SHOKIROV (O‘zbekiston).
---	--

“TURKOLOGIK TADQIQOTLAR” XALQARO ILMIY JURNALI

INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL OF “TURKOLOGICAL RESEARCH”

ULUSLARARASI “TÜRKOLÖJİ ARAŞTIRMALARI” BİLİMSEL DERGİSİ

МЕЖДУНАРОДНЫЙ НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ “ТЮРКОЛОГИЧЕСКИЕ
ИССЛЕДОВАНИЯ”

Главный редактор:

Жулибой ЭЛТАЗАРОВ
д.ф.н., профессор (Узбекистан)

Заместитель главного редактора:

Рохила РУЗМАНОВА
к.ф.н., доцент (Узбекистан)

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

Рустам ХАЛМУРАДОВ – д.т.н., профессор,
ректор Самаркандского государственного
университета имени Ш.Рашидова
(Узбекистан);

Хаким ХУШВАКТОВ – д.ф.-м.н., профессор,
проректор по научной работе и инновациям
Самаркандского государственного
университета имени Ш.Рашидова
(Узбекистан);

Акмал АХАТОВ – д.т.н., профессор,
проректор по международному
сотрудничеству Самаркандского
государственного университета имени
Ш.Рашидова (Узбекистан);

Муслихиддин МУХИДДИНОВ – д.ф.н.,
профессор (Узбекистан);

Ибодулла МИРЗАЕВ – д.ф.н., профессор
(Узбекистан);

Шухрат СИРОЖИДДИНОВ – д.ф.н.,
профессор (Узбекистан);

Суюн КАРИМОВ – д.ф.н., профессор
(Узбекистан);

Муродкасым АБДИЕВ – д.ф.н., профессор
(Узбекистан);

Азамат ПАРДАЕВ – д.ф.н., профессор
(Узбекистан);

Муса ЮЛДАШЕВ – к.ф.н., профессор
(Узбекистан);

Дилфуза ДЖУРАКУЛОВА – к.и.н., доцент
(Узбекистан);

Афтондил ЭРКИНОВ – д.ф.н., профессор
(Узбекистан);

Касимжон СОДИКОВ – д.ф.н., профессор
(Узбекистан);

Хотам УМУРОВ – д.ф.н., профессор
(Узбекистан);

Мухаббат КУРБАНОВА – д.ф.н., профессор
(Узбекистан);

Мардон БОЛТАЕВ – доцент (Узбекистан);

Али АКАР – д.ф.н., профессор (Турция);

Абдуселам АРВАС – д.ф.н., профессор (Турция);

Фунда ТОПРАК – д.ф.н., профессор (Турция);

Муса Шамиль ЮКСЕЛЬ – д.ф.н., профессор
(Турция);

Темур КОДЖАОГЛУ – д.ф.н., профессор
(США);

Хайрунниса АЛАН – д.ф.н., профессор (Турция);

Варис ЧАКАН – д.ф.н., профессор (Турция);

Алмаз УЛЬВИ – д.ф.н., профессор
(Азербайджан).

Эмрах ЙИЛМАЗ – PhD, доцент (Турция);

Фозилжон ШУКУРОВ – PhD, доцент
(Узбекистан);

Дилшод ХУРСАНОВ – PhD, доцент
(Узбекистан);

Шахноза ХУШМУРОДОВА – PhD, доцент
(Узбекистан);

Динара ИСЛАМОВА – PhD, доцент
(Узбекистан);

Феруза ДЖУМАНИЯЗОВА – PhD, доцент
(Узбекистан);

Истода РАСУЛОВА – PhD, доцент (Узбекистан);

Феруза МАНУКЯН – Phd (Узбекистан);

Ответственный редактор: PhD, доцент **Зокир
БАЙНАЗАРОВ** (Узбекистан)

Технический персонал: **Рахматулла ШОКИРОВ**
(Узбекистан)

“TURKOLOGIK TADQIQOTLAR” XALQARO ILMIY JURNALI

INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL OF “TURKOLOGICAL RESEARCH”
ULUSLARARASI “TÜRKOLOJİ ARAŞTIRMALARI” BİLİMSSEL DERGİSİ

МЕЖДУНАРОДНЫЙ НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ “ТЮРКОЛОГИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ”

Chief Editor:/ Deputy Chief Editor:

Prof. Dr. Juliboy ELTAZAROV (Uzbekistan)

Ass. Prof. Dr. Rokhila RUZMANOVA (Uzbekistan)

Baş Editör:/ Baş Editör Yardımcısı:

Prof. Dr. Juliboy ELTAZAROV (Özbekistan)

Doç. Dr. Rohila RUZMANOVA (Özbekistan)

EDITORIAL TEAM:/ BİLİM KURULU:

Prof. Dr. Rustam KHALMURADOV – Rector of Samarkand State University named after Sh.Rashidov (Uzbekistan);

Prof. Dr. Hakim KHUSHVAKTOV – Vice-Rector for Research and Innovation, Samarkand State University named after Sh.Rashidov (Uzbekistan);

Prof. Dr. Akmal AKHATOV – Vice-Rector for International Cooperation of Samarkand State University named after Sh.Rashidov (Uzbekistan);

Prof. Dr. Muslihiddin MUKHIDDINOV (Uzbekistan)

Prof. Dr. Ibodulla MIRZAEV (Uzbekistan);

Prof. Dr. Shukhrat SIROJIDDINOV (Uzbekistan);

Prof. Dr. Suyun KARIMOV (Uzbekistan);

Prof. Dr. Murodkasim ABDIEV (Uzbekistan);

Prof. Dr. Azamat PARDAEV (Uzbekistan);

Prof. Dr. Musa YULDASHEV (Uzbekistan);

Ass. Prof. Dr. Dilfuza DJURAKULOVA (Uzbekistan);

Prof. Dr. Aftondil ERKINOV (Uzbekistan);

Prof. Dr. Kasimjon SODIKOV (Uzbekistan);

Prof. Dr. Khotam UMUROV (Uzbekistan);

Prof. Dr. Muhabbat KURBANOVA (Uzbekistan);

Ass. Prof. Mardon BOLTAEV (Uzbekistan);

Prof. Dr. Ali AKAR (Turkey);

Prof. Dr. Abdusalam ARVAS (Turkey);

Prof. Dr. Funda TOPRAK (Turkey);

Prof. Dr. Musa Shamil YUKSEL (Turkey);

Prof. Dr. Temur KOJAĞLU (USA);

Prof. Dr. Hayrunnisa ALAN (Turkey);

Prof. Dr. Varis CHAKAN (Turkey);

Prof. Dr. Almaz ULVI (Azerbaijan);

Ass. Prof. PhD. Emrah YILMAZ (Turkey);

Ass. Prof. PhD. Foziljon SHUKUROV (Uzbekistan);

Ass. Prof. PhD. Dilshod KHURSANOV (Uzbekistan);

Ass. Prof. PhD. Shakhnoza KHUSHMURODOVA (Uzbekistan);

Ass. Prof. PhD. Dinara ISLAMOVA (Uzbekistan);

Ass. Prof. PhD. Feruza JUMANIYAZOVA (Uzbekistan);

Ass. Prof. PhD. Istoda RASULOVA (Uzbekistan);

PhD. Feruza MANUKYAN (Uzbekistan);

Managing editor: *Ass. Prof. PhD. Zokir BAYNAZAROV* (Uzbekistan)

Technical staff: **Rakhmatulla SHOKIROV** (Uzbekistan)

Prof. Dr. Rustam HALMURADOV – Ş.Raşidov adına Semerkant Devlet Üniversitesi Rektörü (Özbekistan);

Prof. Dr. Hakim HUŞVAKTOV – Ş.Raşidov adına Semerkant Devlet Üniversitesi Araştırma ve İnovasyondan Sorumlu Rektör Yardımcısı (Özbekistan);

Prof. Dr. Akmal AHATOV – Ş.Raşidov adına Semerkant Devlet Üniversitesi Uluslararası İşbirliğinden Sorumlu Rektör Yardımcısı (Özbekistan);

Prof. Dr. Muslihiddin MUHİDDİNOV (Özbekistan);

Prof. Dr. İbodulla MİRZAYEV (Özbekistan);

Prof. Dr. Şuhrat SİROCİDDİNOV (Özbekistan);

Prof. Dr. Suyun KARİMOV (Özbekistan);

Prof. Dr. Murodkasim ABDİYEV (Özbekistan);

Prof. Dr. Azamat PARDAYEV (Özbekistan);

Prof. Dr. Musa YULDAŞEV (Özbekistan);

Doç. Dr. Dilfuza CURAKULOVA (Özbekistan);

Prof. Dr. Aftondil ERKİNOV (Özbekistan);

Prof. Dr. Kasimcon SODİKOV (Özbekistan);

Prof. Dr. Hotam UMUROV (Özbekistan);

Prof. Dr. Muhabbat KURBANOVA (Özbekistan);

Doç. Dr. Mardon BOLTAYEV (Özbekistan);

Prof. Dr. Ali AKAR (Türkiye);

Prof. Dr. Abdusalem ARVAS (Türkiye);

Prof. Dr. Funda TOPRAK (Türkiye);

Prof. Dr. Musa Şamil YÜKSEL (Türkiye);

Prof. Dr. Timur KOCAOĞLU (ABD);

Prof. Dr. Hayrunnisa ALAN (Türkiye);

Prof. Dr. Varis ÇAKAN (Türkiye);

Prof. Dr. Almaz ÜLVİ (Azerbaycan);

Doç. Dr. Emrah YILMAZ (Türkiye);

Doç. Dr. Fozilcon ŞUKUROV (Özbekistan);

Doç. Dr. Dilşod HURSAVOV (Özbekistan);

Doç. Dr. Şahnoza HUŞMURODOVA (Özbekistan);

Doç. Dr. Dinara İSLAMOVA (Özbekistan);

Doç. Dr. Feruza CUMANIYAZOVA (Özbekistan);

Doç. Dr. Istoda RASULOVA (Özbekistan);

Dr. Feruza MANUKYAN (Özbekistan);

Sorumlu Editör: *Doç., Dr. Zokir BAYNAZAROV* (Özbekistan)

Teknik Personel: **Rahmatullah ŞOKİROV** (Özbekistan)

MUNDARIJA | CONTENT | İÇERİK | СОДЕРЖАНИЕ

TURKIY XALQLARNING IJTIMOIIY-MADANIY ALOQALARI TARIXI

Emrah YILMAZ

ÖZBEKİSTAN’IN KÜRESEL BAŞARILARINA SOSYOKÜLTÜREL BİR YAKLAŞIM VE
2024 YILININ ANALİZİ 8

МУСАЕВ Даянат Муса оглы

ЗНАЧЕНИЕ ОТНОШЕНИЙ АЗЕРБАЙДЖАНА С УЗБЕКИСТАНОМ ДЛЯ
ОБЪЕДИНЕНИЯ ТЮРКСКОГО МИРА 21

Xurshid Sirojiddinovich JUMANAZAROV

TURKISTON O‘LKASIDA MUSTAMLAKA TIBBIYOTINI O‘RNATISHDAGI IJTIMOIIY
MUAMMOLAR 28

Ülkər HƏSƏNOVA

1926-CI İL I TÜRKOLOJİ QURULTAYIN TARİXİ ƏHƏMİYYƏTİ 34

Türkan MAHMUDZADƏ

TÜRKOLOJİ QURULTAYIN TÜRKCÜLÜYÜN İNKİŞAFINDA ROLU 43

RAHMONOVA Parvina

HINDISTON HUKMDORLARINING SAMARQANDGA TUHFASI 52

TURK DUNYOSI TADQIQOTLARI

Baxtiyor ABDUSHUKUROV

KUL TIGIN BITIGTOSHI VA O‘ZBEK TILI SHEVALARI 59

Tagandurdy BEKJAYEV

TÜRKMEN DİLİNDE TAKVİMLE İLGİLİ KİŞİ ADLARI 66

ALLAMBERGENOVA Muqaddas Ruslanovna

O‘RXUN-ENASOY OBIDALARI LEKSIK QATLAMINING HOZIRGI O‘ZBEK ADABIY
TILI FONETIK-SEMANTIK TIZIMIDA AKS ETISHI 72

SHUKUROV Ahad Axmatovich

ARXAIZMLARNING LINGVO-USLUBIY IMKONIYATLARI 81

BARZIYEV Oybek Xabibullayevich

ANDIJON ZILZILASI TAFSILOTLARIGA BAG‘ISHLANGAN AN‘ANAVIY SHE‘RIY
ASARLAR TAHLILI 90

MAMAJONOV Muhammadjon, OMONIDDINOVA Durdonaxon

PRAGMALINGVISTIKA VA TILSHUNOSLIKDA KO‘P MA‘NOLILIK MUAMMOSI 96

KARIMOVA Dilafro‘z Obidjonovna

AKADEMIK AHMADALI ASQAROVNING YETUK ARXEOLOG SIFATIDA
SHAKLLANISH YO‘LI 102

DJUMAMURATOV Kuanishbay

INGLIZ VA QORAQALPOQ TILLARIDAGI KOLORATIV BIRLIKLI FRAZEologizm-
LARNING KOMPONENTLI TAHLILI 113

Aynur CƏFƏROVA

AZƏRBAYCAN VƏ TÜRKIYƏ TÜRKCƏLƏRİNİN TERMİNOLOGİYASININ
İNKİŞAFINDA BİRİNCİ TÜRKOLOJİ QURULTAYIN ROLU 122

Nərmin RƏHİMOVA

BİRİNCİ TÜRKOLOJİ QURULTAYDA ƏLİFBA VƏ DİL MÖVZULARI TÜRK
XALQLARININ ORTAQ PROBLEMİ KİMİ 131

Valida SHIKHALIYEVA

TÜRKOLOJİ QURULTAYDA ORTAQ DİL MƏSƏLƏSİ DÜNƏN VƏ BÜGÜN 139

ESHMIRZAYEV Bahodir Djurayevich, ISMOILOV Behruzjon Isroilovich

ANTROPONIMLARNING GRAMMATIK XUSUSIYATLARI 150

RO‘ZIYEV QAHRAMON KUZIMURATOVICH

O‘ZBEK TILIDA “NON” KONSEPTINING LINGVOMADANIY TAHLILI 154

NABIYEVA Nodira Saidovna

LIRIKADA ILTIJO KONSEPTINI IFODALAYDIGAN JANRLAR 162

Nilufar NORPO‘LATOVA

SAMARQANDNING TARIXIY NOMLARI HAQIDA AYRIM MULOHAZALAR 168

MELIBAYEVA Soxibaxon

O‘ZBEK ANTROPONIMLARI PRETSEDENT BIRLIK SIFATIDA 176

RAHMATOVA Sevara Alisherovna

ESHQOBIL SHUKUR SHE‘RLARIDA TAKRORNING MATN QISMLARINI
BOG‘LASHDAGI ROLI 183

AZIZ MUSHTARIY!

2025-yilda qadrlı mushtariylarini 1-soni bilan mamnun qilgan “Turkologik tadqiqotlar” jurnali hay’ati sifatida, sharqona yangi yilimizning Turk dunyosi va butun insoniyat uchun tinchlik, farovonlik va muvaffaqiyatlarga to’la bo’lishini tilaymiz. Bu sonimizda “Turk dunyosi birligida O’zbekiston va Ozarbayjon aloqalarining ahamiyati”, “Turkiy tillar va Ozarbayjon terminologiyasi rivojida birinchi turkologiya qurultoyining o’rni”, Turkman tilida taqvimlar bilan bog’liq shaxs ismlari”, “O’rxun-Enasoy obidalari leksik qatlamining hozirgi o’zbek adabiy tili fonetik-semantik tizimida aks etishi”, “Birinchi Turkologiya qurultoyida mushtarak alifbo va til mavzulari turkiy xalqlarning umumiy muammosi sifatida” kabi bir qator til, madaniyat, tarix, terminologiyaga oid mavzular kiritilgan. Qardosh mamlakatlardagi olimlarning turkologik tadqiqotlar haqida yozgan maqolalari va ilmiy faoliyatlari, xalqlarimiz o’rtasidagi aloqalarni mustahkamlovchi ko’prik vazifasini o’taydi. Umid qilamizki, turk dunyosida amalga oshirilayotgan tadqiqotlar natijalari soha mutaxassilari, doktorant va magistrantlar, yosh tadqiqotchilar uchun foydali bo’ladi...

TAHRIRIYAT

DEAR READER!

As the board of the journal "Turkological Studies," which pleased its valued subscribers with its first issue in 2025, we wish that our oriental new year will be full of peace, prosperity, and success for the Turkic world and all humanity. This issue includes several topics related to language, culture, history, and terminology, such as "The importance of relations between Uzbekistan and Azerbaijan in the unity of the Turkic world," "The role of the First Turkology Congress in the development of Turkic languages and Azerbaijani terminology," "Personal names associated with calendars in the Turkmen language," "Reflection of the lexical layer of Orkhon-Enasoy monuments in the phonetic-semantic system of the current Uzbek literary language," "Common alphabet and language topics as a common problem of the Turkic peoples at the First Turkology Congress." Articles and scientific activities of scientists from fraternal countries on Turkological studies serve as a bridge that strengthens ties between our peoples. We hope that the research results conducted in the Turkic world will be helpful for specialists in the field, doctoral and master's students, and young researchers...

EDITORIAL BOARD

SEVGİLİ OKUYUCU!

2025 yilının 1. sayisiyla siz değerli okurlarımızı memnuniyetle karşilayan “Türkolojik Araştırmalar” dergisinin yönetim kurulu olarak, Yeni Yılımızın Türk dünyası ve tüm insanlık için barış, refah ve başarılarla dolu olmasını diliyoruz. Bu sayımızda, “Özbekistan-Azerbaycan İlişkilerinin Türk Dünyası Birlięi Açısından Önemi”, “Türk Dilleri ve Azerbaycan Terminolojisinin Geliřiminde Birinci Türkoloji Kongresi'nin Rolü”, “Türkmen Dilinde Takvimlerle İlgili Kişi Adları”, “Orhun-Yenisey Abidelerindeki Sözcükler Katmanının Modern Özbek Edebi Dilinin Fonetik-Semantik Sistemine Yansıması”, “Türk Halkların Genel Sorunu Olarak Birinci Türkoloji Kongresi'nde Ortak Alfabe ve Dil Konuları”, Özbekistan'ın Küresel Başarılarına Sosyokültürel Bir Yaklaşım ve 2024 Yılıının Analizi” gibi dil, kültür, tarih ve terminolojiye ilişkin pek çok konu yer almaktadır. Kardeş ülkelerdeki bilim adamlarının Türkoloji araştırmaları konusundaki makaleleri ve bilimsel faaliyetleri halklarımız arasındaki bağları güçlendiren bir köprü görevi görmektedir. Türk dünyasında yapılan araştırma sonuçlarının alan uzmanlarına, doktora ve yüksek lisans öğrencilerine, genç araştırmacılara faydalı olmasını diliyoruz...

YAYIN KURULU

УВАЖАЕМЫЙ ЧИТАТЕЛЬ!

Редакция журнала «Тюркологические исследования», радуя своих читателей первым номером в 2025 году, желает, чтобы Восточный Новый год был полон мира, процветания и успехов для тюркского мира и всего человечества. В данный выпуск журнала включен ряд статей на темы, связанные с языком, культурой, историей и терминологией, в частности, «Значение отношений Узбекистана и Азербайджана в единстве тюркского мира», «Роль Первого тюркологического съезда в развитии тюркских языков и азербайджанской терминологии», «Личные имена в туркменском языке, связанные с календарём», «Отражение лексического пласта Урхун-Енисейских памятников в современной фонетико-семантической системе узбекского литературного языка», «Общий алфавит и языковые темы на Первом тюркологическом съезде как общая проблема тюркских народов». Научные статьи по тюркологическим исследованиям и деятельность ученых из братских стран служат мостом, укрепляющим связи между нашими народами. Мы надеемся, что результаты исследований в тюркском мире будут полезны специалистам, докторантам и магистрантам, молодым исследователям...

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИИ

INGLIZ VA QORAQALPOQ TILLARIDAGI KOLORATIV BIRLIKLI FRAZELOGIZMLARNING KOMPONENTLI TAHLILI

DJUMAMURATOV Kuanishbay,

Qoraqalpoq davlat universiteti doktoranti

(Nukus, Qoraqalpog‘iston)

E-mail: quwanishbay.djumamuratov.974@gmail.com

 ORCID: 0009-0003-2514-3470

Annotatsiya: Mazkur maqolada ingliz va qoraqalpoq tillaridagi frazeologik birliklarni o‘rganishda komponentli tahlil qo‘llanilgan va tadqiqotda paradigmatic aloqalari aniqlangan. Komponentli tahlilda so‘z ma‘nosi tuzilishida bir nechta semalar ajratilgan: arxisema va differensial sema umumiy obyekt sinfiga xos xususiyatlarni aks ettiradi; differensial sema va ular orqali so‘zning o‘zagini tashkil etuvchi leksik-semantik guruhning so‘zlari aniqlangan va ularning boshqa so‘zlardan farqlari ajratilgan. Komponentli tahlil uch bosqichda amalga oshirilgan: paradigmatic munosabatlar, differensial semalar, natijalarni taqqoslash. Shu bilan birga, ma‘lum ranglarning kategorial, leksik va grammatik semalari ajratib ko‘rsatilgan va ularning o‘zagiga suffiks va qo‘shimchalar qo‘shilishi orqali semalarning o‘zgarishi kuzatilgan.

Kalit so‘zlar: *frazeologik birliklar, komponentli tahlil, semantika, semalar, leksik, grammatik, kategorial, ranglar, yadro so‘zlar, suffiks, prefiks, sifat-dosh fe‘l, klassema.*

КОМПОНЕНТНЫЙ АНАЛИЗ ФРАЗЕОЛОГИЗМОВ С КОЛОРАТИВНЫМИ ЕДИНИЦАМИ В АНГЛИЙСКОМ И КАРАКАЛПАКСКОМ ЯЗЫКАХ

Аннотация: В данной статье использован компонентный анализ для изучения фразеологических единиц английского и каракалпакского языков; выявлены парадигматические связи. Компонентный анализ выделяет несколько сем в структуре значения слова: архисема и дифференциальная сема отражают характеристики, присущие общему классу объектов; дифференциальная сема и слова лексико-семантической группы, составляющие ядро слова, определяются через них, и выявляются их отличия от других слов. Компонентный анализ проводился в три этапа: парадигматические отношения, дифференциальные семы и сравнение результатов. В то же время выделены категориальные, лексические и грамматические семы определенных цветов, и изучено изменение семантики путем добавления суффиксов и аффиксов к их корням.

Ключевые слова: *фразеологизмы, компонентный анализ, семантика, семы, лексические, грамматические, категориальные, цвета, ключевые слова, суффикс, префикс, причастие, классема.*

COMPONENT ANALYSIS OF PHRASEOLOGICAL UNITS CONTAINING COLOR TERMS IN ENGLISH AND KARAKALPAK LANGUAGES

Abstract: This article employs component analysis to study phraseological units in English and Karakalpak languages, identifying paradigmatic relationships. The component analysis revealed several semes within word meanings: the archiseme and differential seme reflect characteristics of a standard object class. The differential seme and the lexico-semantic group words that form the word's core were identified, and their distinctions from other words were determined. The component analysis was conducted in three stages: paradigmatic relations, differential semes, and comparison of results. Additionally, the categorical, lexical, and

grammatical semes of specific colors were distinguished, and changes in semes were observed by adding suffixes and affixes to their root forms.

Key words: *phraseological units, component analysis, semantics, semes, lexical, grammatical, categorical, colors, core words, suffix, prefix, participle verb, classeme.*

Kirish. Komponentli tahlil asosan soʻzlarning semantikasini ochish usuli sifatida qoʻllaniladi, biroq u tilshunoslikning boshqa sohalarida, masalan, fonologiyada koʻproq qoʻllanilgan. Shuningdek, E.V. Guliga va E.I. Shendels tomonidan bu usul morfologiya va sintaksis sohalarida samarali natija bergan. Tadqiqotning bu qismida frazeologik birlik tarkibidagi rang nomlarini komponentli tahlil asosida oʻrganish frazeologik birliklarning qoʻshimcha semantikasini aniqlashga yordam beradi.

Tadqiqot metodologiyasi. Komponentli tahlilda soʻz maʼnosi tarkibiy qismlarga ajratiladi. Ular semantik va komponentli, semantik va koʻpaytiruvchi, differensial semantik xususiyatlar, semantik parametrlar, biroq sema deb ataladi. Ishning keyingi oʻrinlarida "sema" termini qabul qilinadi. Bu termin komponentli tahlilning markaziy termini sifatida eng maʼqul hisoblanadi, chunki u qisqalik, ochiq motivatsiya talablariga javob beradi, semantikaga tegishli ekanligini koʻrsatadi va sifatli soʻz yasash salohiyatiga ega (qarang: "semalik tarkib," "klassema," "gipersema" va boshqalar) [1;140]. Koʻrinib turganidek, tilshunoslikdagi adabiyotlarda "komponentli tahlil" deganda soʻz maʼnosining tarkibiy qismlarini yoki semantik komponentlarini, semalarini aniqlashga, shuningdek, ularning tarkibiy tuzilish tamoyillarini oydinlashtirishga qaratilgan matnni tahlil qilish usuli tushuniladi.

Komponentli tahlilda semantik maydon doirasida paradigmatic bogʻlangan semalar yigʻindisini umumlashtiramiz, bunda umumiy (integral) semantik xususiyatlarni oʻz ichiga olgan va kamida bitta differensial xususiyatga ega boʻlgan soʻzlar qatori yoki ularning individual maʼnolari aniqlanishi mumkin (qarang: jadval 2.1).

2.1-jadval

Integral va differensial sifatlar doirasidagi semantik maydon

Integral sıpat	Differencial sıpat
White/aq	
White - anıqlıq, qáweter, kesellik, ólim, ullılıq, tınıshlıq	White - páklik, gózzallıq, aza, qáweter, ullılıq, tınıshlıq
Aq - waqıt, er adam, hayal adam, mártebe, aqıl	Aq - baylıq/dawlet, jas, Quday, ruxlanıw
Black/qara	
Black - qáweter, qaranǵılıq, ólim, jamanlıq, qayǵı	Black - sıyqır, tınıshlıq, qálew, gózzallıq
Qara - ǵázep, qáweter, unamsız, azap-aqıretler	Qara - quwanış, tásele, jaǵday, keyip;

Yuqorida aytib oʻtganimizdek komponentli tahlil soʻzlarning maʼnolarini oʻrganuvchi usul hisoblanadi, integral maʼnolarning sifatleri asosida bir leksik mikrosistemaga jamlangan, bunda bir vaqtning oʻzida shu mikrosistemadagi turli maʼno parametrlarini solishtirish orqali differensial sifatlar aniqlanadi, u oʻz oʻrnida maʼnolarni yana mikrosistema doirasida ajratib olish hisoblanadi.

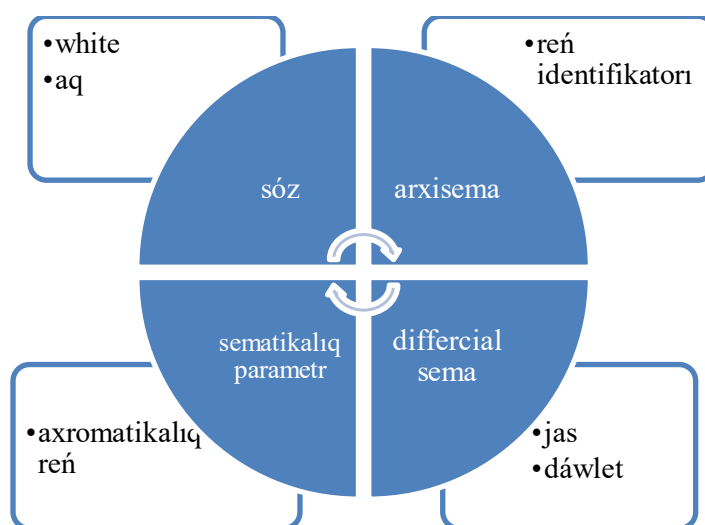
Biz komponentli tahlilni uch bosqichda amalga oshirishni rejalashtirmoqdamiz, bunda:

1. Paradigmatik munosabatlar;
2. Differensial semalar;
3. Natijalarni taqqoslash.

Paradigmatik aloqaning asosiy komponenti giponomiya bo‘lib, u semantik maydondagi paradigmatik munosabatlardan biridir. Bunda iyerarxik tuzilishi umumiy va maxsus munosabatlarga asoslangan elementlar mavjud: semantik jihatdan bir xil birliklar maxsus nomlar sinfiga kiritilgan.

Komponentli tahlilda so‘z ma‘nosi tuzilishida quyidagi semalar ajratiladi: arxisema - umumiy obyekt sinfiga xos xususiyatlarni aks ettiradi; differensial sema - so‘zning o‘zini tashkil etuvchi leksik-semantik guruhning so‘zlarini aniqlaydi va ularni boshqa so‘zlardan farqlaydi. Ular obyektlar o‘rtasidagi bevosita farqlarni aks ettiradi; potensial sema - ikkinchi darajali yoki ahamiyatsiz turli assotsiatsiya xususiyatlarini anglatadi, bunda elementning haqiqatda va so‘zlovchi ongida aks etishi aniqlanadi (2.1-rasmga qarang).

Rasm - 2.1. So‘z semalarining parametrlari

Green - quwanish, turmish, ósiw, tazaliq, oyanıw, shırıw, qáweter, gázep, biygana mákan, gózzallıq;

Jasıl - ósiw, ónimlilik, oyanıw, kóbeyiw, párawanlıq, jaslıq, turaqlılıq, turmish, isenim;

Red - gázep, órt, qáwip, muhabbat, tuwılıw, quwanish, gózzallıq, jamanlıq, ólim, ullılıq;

Qızıl - gázep, jas, bayram, tábiyat, organizm, turmish, insan;

Yellow - qáweter, quwanish, qáwip, kesellik, solıw, ólim, gúzek, ónim;

Sarı - bilim, biymálellik, jas, sapa, buzılıw;

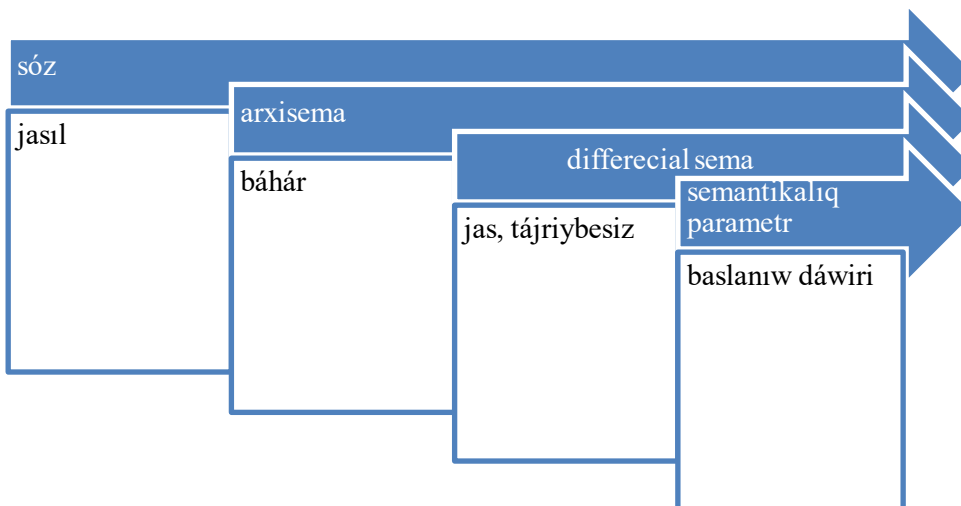
Blue - gózzallıq, mártebe, biyganamákan, páklik, jaqtılıq, qáwip, qáweter, ullılıq, tınıshlıq, arqayınlıq, ózgeris;

Kók - uyqashlıq, razılıq, mehribanlıq, wapa, sheksizlik, quwanish, baxıt [2].

Komponentli tahlilning ikkinchi bosqichida differensial semalar aniq parametrlar asosida aniqlandi (ma‘nolarni ajratuvchi komponentlar). Agar so‘zda metaforik nominativlar uchun mos keluvchi sogiponomlar bo‘lmasa, differensial sema giponim semalar qiyoslash orqali aniqlanadi (qarang: 2.2-rasm).

Bosqichda olingan semalarning to‘g‘riligini tekshirish uchun T.P.Lomtev tomonidan taklif etilgan usul qo‘llaniladi [3;381]: agar komponentli tahlil natijasida ajratilgan semalar yig‘indisi tahlil qilingan so‘zning ma‘nosiga teng bo‘lsa, bu tahlil to‘g‘ri amalga oshirilganini ko‘rsatadi. Masalan, yashil = rang nomi + yoshlik, tajribasizlik.

2.2-rasm. "Yashil" soʻzining komponentli tahlili

Komponentli tahlil vositalari majmuasiga definitson tahlilni kiritish mumkin, bunda soʻz maʼnosining tuzilishini (uning strukturaviy tarkibini) yoki bir necha (ikki yoki undan ortiq) soʻzlarning maʼnolaridagi farqlarni aniqlash uchun lugʻat taʼriflarini tahlil qilish bilan taʼrifni oʻz ichiga oladi. Definitson tahlilda asosan mantiqiy taʼriflar qoʻllaniladi, ular ikki qismdan iborat: 1) arxisemaning identifikatori; 2) differensial semaning aniqlovchisi. Taʼrifda bir nechta aniqlovchilar boʻlishi mumkin. Taʼriflarni koʻrib chiqamiz:

Green adj. *of a colour between blue and yellow; of the colour the grass; relating to the protection of the environment or to political parties or groups whose aim is to protect the environment; covered with grass, trees and other plants; not ready to eat; not experienced or trained.*

Jasıl kelbetlik. *Kógerip kiyatırǵan kók shóptıń japıraqlap kiyatırǵan aǵashtıń reńindegidey kók tús, túr.* [4]

Definitsiya (taʼrif) semaning tarkibini yaratishi aniqlandi, ammo ular toʻliq semaning komponentlarini yoritib bermaydi. Yaʼni, sema tarkibida semantik parametrlarga oid maʼlumot berilmagan. Lugʻat taʼriflaridagi izohlar baʼzan haqiqatdan yiroqroq boʻladi. Biroq, leksikograflar "...sema tarkibini tarkibiy qismlarga ajratish boʻyicha koʻp ishning bajarilganini koʻramiz..." degan fikrni eʼtiborga olib, sema komponentlari boʻyicha qilingan ishlarni unutmasligimiz kerak [5;98]. Taʼrif allogizmlarni oʻz ichiga olishi mumkin, ular notoʻgʻri boʻlishi mumkin (yaʼni, aniqlanayotgan soʻzning semantik tuzilishini notoʻgʻri aks ettiradi), maʼlumot toʻliq va aniq boʻlmaydi, bunga misol sifatida "yashil" leksik birligining taʼrifini keltirish mumkin. Semalarni aniqlash va leksik sinflarga ajratish uchun lugʻat taʼriflaridan tanqidiy foydalanmaslik tadqiqotchini notoʻgʻri xulosalar chiqarishga olib kelishi mumkin.

Lugʻat taʼriflariga asoslangan komponentli tahlil, asosan mantiqda oʻrnatilgan tushunchalarni aniqlash jarayoniga tayanadi. Bunday aniqlashdagi odatiy qadamlar obyektga tegishli boʻlgan yaqin soha yoki toifani koʻrsatish va oʻziga xos xususiyatlarni ifodalashdan iborat. Bunda, oʻsha belgilangan obyekttni bir xil toifadagi barcha boshqa obyektlardan ajratib turadigan xususiyatlar inobatga olinadi.

Oʻz asarlarida Yu.N. Karaulov "semantik koʻpaytuvchi" terminini taklif etadi, u operations taʼrif beradi: "Shunday qilib, semantik koʻpaytuvchi deganda biz izohli lugʻatning oʻng tomonidagi qoʻllaniladigan toʻliq maʼnolar nazarda tutiladi". [6;207] Shu bilan birga, Yu.N.

Karaulov semantik va ko‘paytuvchilar odatda elementar mazmun birliklarini anglatishini tushuntiradi, ular turli birikma va sonlarda bir-biri bilan birlashganda tildagi har qanday so‘zning ma‘nosini belgilaydi.

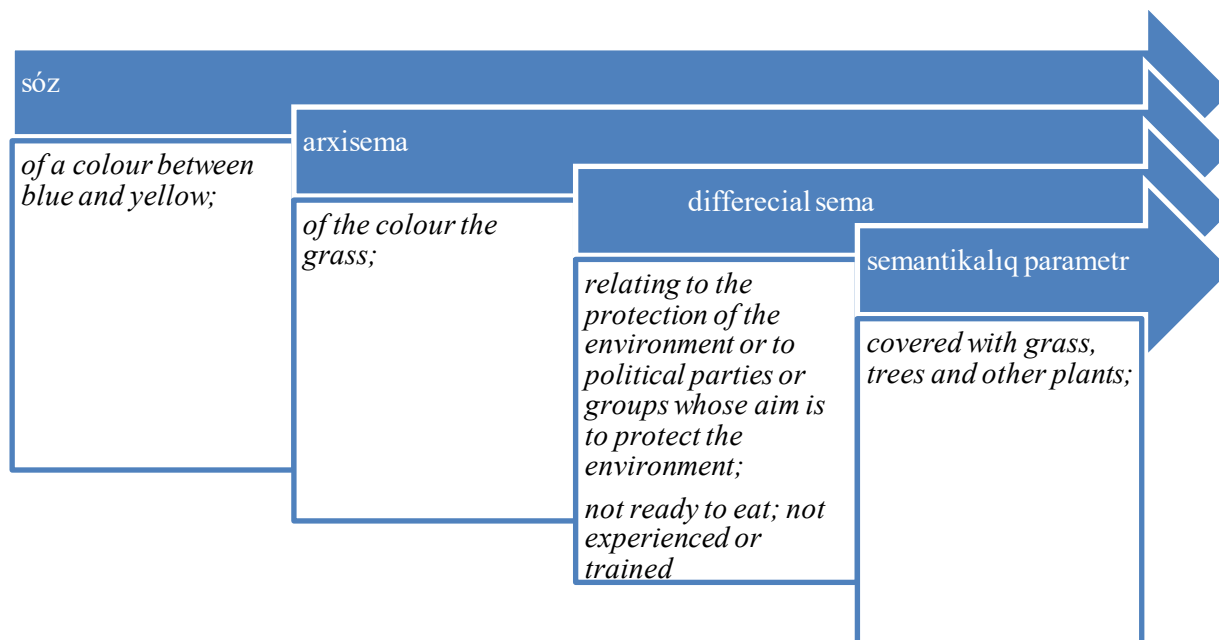
O.N. Seliverstova xuddi shunday usulga amal qiladi. U, semalarni, birinchidan, leksik ma‘noning tarkibiy qismi, ma‘lum bir til tomonidan tan olingan obyektlarning sifatlarini aks ettiradi, shu sababli lug‘at ta‘riflarida semalar ifodalanishi kerak [7;240] deb fikr bildiradi va biz buni mantiqiy jihatdan to‘g‘ri deb hisoblaymiz. Ammo bu faqat ta‘riflar sifatida rasmiylashtirilgan talqinlarni anglatadi. Sinonimik talqinda bu sinonimning mantiqiy ta‘rifini lug‘atdan topib, uning asosidagi semalarni aniqlash kerak bo‘ladi. Albatta, bunday ta‘rifdagi xususiyatlarni faqat lingvistik lug‘atlarga kiritish alohida ta‘kidlanadi. Ingliz tilidagi ko‘pgina izohli lug‘atlar ensiklopedik xarakterdagi ishlar, qoraqalpoq tilidagi lug‘atlar esa lingvistik va ensiklopedik ishlar bo‘lib aniq ajralib turadi.

Shunday bo‘lsa-da, qoraqalpoq tilidagi berilgan ta‘rif hatto lingvistik lug‘at uchun ham yetarli emas. Bunda, lingvistik birlikning nominatsiyasi, uning arxisemasi va semantik xususiyatlari haqida ma‘lumot berilmagan. Qoraqalpoq tilining izohli lug‘atida berilgan marker quyidagicha to‘ldirilishi tavsiya etiladi:

Jasıl kelbetlik.

1. Kók hám sarı reńlerdiń aralaspasınan payda bolǵan reń;
2. shóp hám japıraqlardıń baslanǵısh reńi;
3. tábiyat penen baylanıslı obyektlar, siyasiy partiyalar hám toparlardıń atamaları;
4. shóp, terek hám ósimlikler menen qaplanıw;
5. pisip jetilispegen awqatlıq zatlar;
6. tájriybesiz yaki tayar emes adam.

2.3-rasm. "Green" so‘zining komponentli tahlili

Navbatdagi bosqichda, polisemantik so‘zda komponentli tahlil har bir leksik-semantik variant uchun alohida amalga oshiriladi. Chunki so‘z ta‘rifida kam uchraydigan yoki murakkab tushunchani anglatuvchi so‘zlar bo‘lishi mumkin. Ular qo‘shimcha tarzda bir xil yoki boshqa lug‘atlar yordamida dekodirovka qilinadi. Ya‘ni, ta‘rif uchun tushuntirish transformatsiyasi ham

kiritilgan. Lugʻatlarga bunday qayta-qayta taʼrif berilishining sababi transformatsiyani tushuntirish hisoblanadi, buni taʼrifning chuqurligi deb ataymiz.

Blue adj. yorugʻ kunda bulutsiz osmon rangining yoki buning toʻqroq yoki ochroq turi.

Bunda, the colour of the sky [rang], [tinchlik] semalarini bersa, taʼrifdagi darker va lighter murakkab tushunchalarni ifodalaganligi sababli ularga qoʻshimcha taʼrif kerak.

Dark - baxtsiz yoki gʻamgin, maʼyus, yovuz, tahdidli. Bu lugʻatdagi taʼrifdan [toʻq] va [koʻngilsiz] kabi qoʻshimcha semalar aniqlandi.

Shuni taʼkidlash juda zarurki, komponentli tahlil semantik darajada amalga oshiriladi va tanlangan semalar soʻzda alohida ifodalanmaydi, yaʼni, yuqorida aniqlangan toʻrt semaning hech biri "blue" soʻzining qandaydir bir qismi bilan bogʻlanib boʻlmaydi. Biroq, morfologik yasama soʻzlarda bu jarayon tabiiy ravishda boshqacha kechadi. Masalan, soʻzga suffiks yoki prefiks qoʻshilgan boʻlsa, blue+ly sema [koʻklatib] maʼnosiga oʻtib qabul qilinadi.

Taʼrifning asosiy soʻzi kategoriyaga ajratishda eʼtibor beriladigan maʼnoning tashuvchisi, yaʼni klassem (yoki kategorial semalar) hisoblanadi, bunda holatda leksik va grammatik qismlarni farqlash lozim boʻladi.

Shuni taʼkidlash juda zarurki, komponentli tahlil semantik darajada amalga oshiriladi va tanlangan semalar soʻzda alohida ifodalanmaydi, yaʼni, yuqorida aniqlangan toʻrt semaning hech biri "blue" soʻzining qandaydir bir qismi bilan bogʻlanib boʻlmaydi. Biroq, morfologik yasama soʻzlarda bu jarayon tabiiy ravishda boshqacha kechadi. Masalan, soʻzga suffiks yoki prefiks qoʻshilgan boʻlsa, blue+ly sema [koʻklatib] maʼnosiga oʻtib qabul qilinadi.

Taʼrifning asosiy soʻzi kategoriyaga ajratishda eʼtibor beriladigan maʼnoning tashuvchisi, yaʼni klassem (yoki kategorial semalar) hisoblanadi, bunday holatda leksik va grammatik qismlarni farqlash lozim boʻladi.

Tiykargi sóz/yadro sóz	Kategoriyalıq semalar	Leksikalıq norma	Grammatikalıq norma
Yellow	qáweter, qáwip, kesellik, solıw, ólim, gúzek, ónim	Light yellow, golden yellow, mustard yellow, yellow press, yellow leaves	Yellowish, yellow dress
Sari	bilim, biymálellik, jas, sapa, buzılıw	Sari uayım	Sargılt, sargayğan

Kategorial semalar roʻyxatidan ikki tilda bir xil semalar aniqlandi: *quyosh, oltin, pishiqchilik, issiqlik, kasallik va qoʻrqoqlik*.

Leksik meʼyor asosidagi semalar tahlili ranglarning semantik va assotsiativ maʼnosini aniqlashga qaratilgan. Bunda "light yellow, golden yellow, mustard yellow" semaning rang belgilarini anglatga, koʻchma maʼnoda "sariq matbuot, sariq barglar" misol boʻladi.

Grammatik meʼyorlarning tahlilida semalarning morfologik va sintaktik jihatlardagi oʻziga xos xususiyatlari aniqlandi. Morfologik tahlilda ingliz tilidagi "yellow" soʻzi oʻzak morfema hisoblanadi, bunda "-ish" qoʻshimchasi sifat soʻzlarga qoʻshilib "qandaydir rang belgilarini ifodalash" → salgıltım, suffikslardan yana biri -ing hisoblanib feʼl soʻzlarga qoʻshiladi va "sari túske eniw processi" degan maʼnoni anglatadi. "Yellow" oʻzagiga -ed qoʻshimchasi qoʻshilib "nátıyjenıń kórsetiliw háreketi" → sargayğan, túri qashqan. Bu soʻzning feʼllanishi koʻzga tashlanadi "to yellow" → sargaytıw, sarıgaytıw.

"Sari" oʻzagiga – "gılt" qoshimchasi qoʻshilib, rangi qochgan tusni anglatadi. "- gáy" suffiksi feyillashish darajasini anglatadi → "sargayıw" (sargʻaymoq) holati tasvirlanadi. "- gán",

“- gen” qoshimchalari qosimtalari sifatdosh formasini anglatuvchi suffiks hisoblanadi, “sargaytti” esa majburlangan holda sarg’ayishni anglatib kauzativlik forma hisoblanadi.

Ingliz tilida “yellow” o’zgarmas so’z bo’lib, “- ish”, “- ed”, “- ing” qoshimchalari orqali yangi formalar yaratish mumkin. Shu bilan birga, qoraqalpaq tilida “sari” so’zi o’zgarmali bolib, “- g’ilt”, “- g’ay”, “- g’an” suffikslar qo’shilib o’zgaradi. Shu bilan, bu so’z feyil so’zga va sifatdosh formalariga o’zgarishi mumkin. Buning asosiy sababi, qoraqalpoq tili agglyutinativlik til, ingliz tili esa analitik til hisoblanadi.

“Yellow” va “sari” so’zlarining sintaktik analizini dastlab atributivlik qollanilishidan boshlaymiz: (Adjective/sifat + Noun/ot). Ingliz tilida izlanishdagi so’z sifat so’z bo’lib, ot so’z turkumi bilan birgalikda qo’llaniladi: *yellow dress* (Adjective + Noun), *yellow leaves* (Adjective + Noun). So’z birikmasidagi sifatlar otlarning soni va rodiga bog’liq bo’lmaydi. Qoraqalpoq tilida “sari” sifat va ot so’zlar bilan birgalikda qo’llaniladi. Shunga qaramay, ular kelishilgan holda o’rin almashtirish imkoniyatiga ega: sari kóylek (kóylek sari), sari japıraqlar (japıraqlar sari). Ingliz tilidan farqli qoraqalpoq tilida "sari" sifati bilan murakkab sifat ham qo’llaniladi. (sarg’ilt aspan).

Rang nomidan yasalgan fe’llari ingliz tilida o’timli va o’timsiz fe’l "to yellow" bilan ishlatiladi. Ammo, qoraqalpoq tilida fe’l shakl “-g’ay” qo’shimchasi orqali, sifatdosh “-g’an”, “- gen” qo’shimchalari bilan yasaladi, metonimik ma’nosi “-g’ay” qo’shimchasi bilan qo’llanilsa, kauzativ shakl “-g’ayt” bilan o’zak so’z birikib yasaladi.

Shunday qilib, ingliz tilida ko’proq sifatdosh so’z turkumi qo’llanilsa, fe’l shakli kamroq uchraydi. Qoraqalpoq tilida "sariq" so’zi ko’proq moslashuvchan so’z bo’lib, osonlik bilan suffiks qo’shilish orqali fe’l so’z turkumiga aylanadi. Shu bilan birga, bu rangning metaforik ma’nosi bo’lib, u "xafalik, tushkunlik"ni anglatadi. Ingliz tilining til strukturasi bo’yicha analitik til bo’lganligi sababli, bunda qotib qolgan so’z qatori beriladi, qoraqalpoq tilida so’z yasash jarayoni turli imkoniyatlar yaratishi sababli turlicha hisoblanadi.

Kolorativ birliklar asosan quyidagi darajalarga bo’lib o’rganiladi, ular yadro so’zlar (kolorativ birliklar bazasi), kategorial sema (asosiy so’z asosidagi ranglarning qo’shimcha ma’nolari) va leksik qism (rang tuslarining semantik va assotsiativ belgilari).

Shunday qilib, sema - so’z ma’nosining minimal birligi. Kolorativ birliklarda semalar asosiy rang (red/qizil, blue/kók), uning tusi (qizg’ish/kógiltir) va ko’chma ma’nosi (aza re’ni, jasil jashiq re’ni). Klassemaga leksik-grammatik kategorial so’z turkumi "adjective - red, white, black, yellow," "noun - blueness, blackness," "verb - to yellow, to blue." Gipersema mavzuiy guruhga munosabati belgilanadi: yellow, blue, green → (rang); altin, gúmis, qola → (metall).

2.3 - Jadval

Kolorativlik leksika orqali strukturaviy bo’limlar tahlili

Sema turi	Misol
Yadro sema (bazaliq máni)	Jasíl hám ala spektorlar aralıǵındaǵı reń
Klassema (grammatikalıq baylanıs)	Kelbetlik
Gipersema (tematika)	Reńler
Differencial sema (ózgeshe tús)	Aqshıl, ala, jıltır

Har bir tadqiqotdagi tillarda leksik birliklarning barchasi qat’iy tartibga solinmagan, kolorativ birliklar esa boshqalarga nisbatan moslashuvchan hisoblanadi. Lug’at ta’riflari asosida mantiqan qabul qilingan tushunchalarni aniqlash jarayonini leksik ma’noga ekstrapolyatsiya qilamiz, biroq shu bilan birga ma’no (lingvistik kategoriya) va tushuncha (mantiqiy kategoriya) o’rtasidagi farqni ham hisobga olish talab etiladi. "Qizil" so’zi mantiqan predmet sifati hisoblanadi va rangni qabul qilish bilan bog’liq. Tilda esa bir necha rang tuslarini anglatadi (asosiy rang,

emotsiya, ramziylik va hokazo). Mantiqiy tushuncha jihatidan "qizil" rang spektridagi muayyan rang hisoblanadi.

Leksik ma’no “qizil”

Rang (red, qizil)

Simvolika (qizil qaweter, qizil jaln)

Baholovchi ma’no (qizil alma – pisen alma, qizil jüz – jas, sulıw)

Ma’nosiga nisbatan bu bir soʻzning ma’nosini boshqalar yordamida yetkazishga toʻgʻri keladi va aniqlovchi belgilariga koʻra koʻproq elementlarga ega boʻlib, doimo tasniflanadi. Bu esa ma’noning bir qismi sifatida semalar ierarxiasini aniqlash imkoniyatini beradi. Misol:

2.4 - Jadval

“Sari” soʻzi uchun semalar ierarxiyasi

Darajalar	Sema
Gipersema	Reñ
Yadroliq sema	Sari tús
Diferencial sema	Jariq, aqshıl, jıltır
Associativlik sema	Gúz, quyash, jıllılıq

Tegishli tushunchaning tuzilishini aks ettiruvchi, denotativ, ya’ni, subyektiv-mantiqiy, soʻz ma’nosi iyerarxik shaklda tuzilgan birlik hisoblanadi: denotativ daraja - blue (rang), konnotativ ma’no - tinchlik va orzu rangi (blue sky, blue moon), frazeologik daraja - orzu, sovuqlik (blue bird, blue cold).

Yuqorida koʻrib chiqilgan usul kommunikativ leksikologiyani yaratish uchun uning kommunikativ tamoyillari bilan birlashtirish imkoniyati ma’nosida hamda soʻzning semantik tarkibini maydon yondashuviga muvofiq koʻrib chiqish ma’nosida istiqbolli koʻrinadi, ya’ni, yadro va periferiyalarni oʻrganishni talab etadi. Ma’lumotlar va lugʻatlar tomonidan yaratilgan u izohli lugʻatlar bilan birgalikda leksikografiya nazariyasidagi ta’riflarni aniqlashtirish va takomillashtirishga hissa qoʻshishi mumkin.

Tahlil va natijalar. Semalarni aniqlash va tavsiflash metodikasini takomillashtirish soʻzning semantik tabiatiga chuqurroq kirib borishni osonlashtiradi, ijtimoiy amaliyot va uni tushunish jarayonida shaxs tomonidan oʻzlashtirilgan bilimlarni aks ettiradi. Frazologik birliklarda bir xil semantik komponentlarning mavjudligi va ular bilan birgalikda qoʻllaniladigan fe’llarning xususiyatlari frazeologik birliklarning har birini unga valent boʻlmagan fe’l bilan ishlatishni imkonsiz qiladi.

Xulosa. Shunday qilib, koʻrib chiqilayotgan frazeologik birliklar misolidan foydalanib, frazeologik birliklarning fe’llar bilan mosligini semantik semadan belgilash darajasi ancha yuqori ekanligini aytishimiz mumkin. Ma’nolarni oʻrganish uchun komponentli tahlildan foydalanish uning ma’nosini toʻliq ifodalovchi, uni boshqa ma’nolarning semalaridan ajratib turuvchi ma’noning individual tomonlarini aniqlashning samarali vositalaridan biri hisoblanadi. Harakat fe’lini tavsiflovchi har qanday frazeologik birlik protsessual xususiyatli fe’lning semantik tarkibida boʻlmagan qoʻshimcha ma’nolarni beradi, bu ularning bir-biri bilan qoʻllanish chastotasini belgilaydi. Boshqa tomondan, frazeologik birlik va unga bogʻliq fe’lda differensial xususiyatlar boʻlsa, ular bilan birga qoʻllanilayotgan sema tarkibidagi farqlar va bir-birini bogʻlamaydigan komponentlarning uygʻun kelmasligi sababli mutlaqo mos kelmasligi koʻzga tashlanadi.

Iqtiboslar/ References/ Kaynaklar/ Сноски:

1. Арнольд И.В. Основы научных исследований в лингвистике: Учеб. пособие. – М.: Высш. шк., 1991. – 140 б.
2. Kurbanbaevna K. G. Colorative Lexicon is the Embodiment of Figurative Features of the Mythological Conceptual Sphere. – 2023.
3. Ломтев Т.П. Принципы выделения дифференциальных семантических элементов // Ломтев Т.П. Общее и русское языкознание. Избранные работы. М., 1976. – 381 б.
4. <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/green>
5. Ахманова О.С., Мельчук И.А., Глушко М.М. и др. Основы компонентного анализа / О.С. Ахманова, И.А. Мельчук, М. М. Глушко и др. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1969. – 98 б.
6. Караулов Ю.Н. Частотный словарь семантических множителей русского языка/ Ю.Н. Караулов. – М.: Наука, 1980. – 207 б.
7. Селиверстова О.Н. Компонентный анализ многозначных слов (на материале некоторых русских глаголов)/О.Н. Селиверстова. М.: Наука, 1975. – 240 б.

**BULLETIN OF THE
INTERNATIONAL JOURNAL
“TURKOLOGICAL
RESEARCH”**

In order to implement programs and projects developed to accelerate the relationship envisaged at the summit of the Organization of Turkic States held in Samarkand, as well as to coordinate and highlight the research work carried out in the field of Turkic studies, the International Journal “Turkological Research” at Samarkand State University named after Sharof Rashidov passed the state registration. The journal is intended to publish the results of scientific research in the field of Turkic languages and dialects, the history of linguistic and literary relations of the Turkic peoples of Central Asia, the socio-cultural field. There are such headings as a young researcher, memory and our anniversaries. Articles written in Uzbek, Turkish, Russian, English and all Turkic languages are accepted.

The scientific journal is based on the decision of the Higher Attestation Commission of the Ministry of Higher Education, Science and Innovation of the Republic of Uzbekistan dated May 8, 2024 and numbered 354/5; It is included in the list of scientific publications that are recommended for candidates to receive the Doctor of Philosophy (PhD) and Doctor of Science (DSc) academic degrees in the fields of history and philology to publish their scientific results due to their theses.

**THE JOURNAL PUBLISHES ARTICLES
IN THE FOLLOWING AREAS:**

- ✓ History of socio-cultural relations of the Turkic peoples;
- ✓ Research of the Turkic World;
- ✓ Dialectology of Turkic languages;
- ✓ Geopolitics of the Turkic World;
- ✓ Folklore Studies;
- ✓ Comparative Linguistics and Literary Studies;
- ✓ Literary Relations and Translation Studies.

CONTACT ADDRESS:

Mailing Address:

140104, University boulevard, 15,
Samarkand, Uzbekistan,

Research Institute of Turkology under
Samarkand State University named after
Sharof Rashidov

Phone:

+998 91 527 68 22

+998 99 596 35 69

+998 97 911 93 81

Telegram ID:

@turkologiya2025

Email:

turkologiya.samdu@gmail.com

Website:

<https://turkologiya.samdu.uz>

REQUIREMENTS FOR ARTICLES:

1. The article is presented on 8-10 pages;
 2. Article structure:
 1. The text of the article should be prepared in Times News Roman font, size 14, left: 3 cm, right: 1.5 cm, top and bottom: 2 cm; in A4 format in 1.15 intervals.
 2. The title of the article, surname, name and patronymic of the author (authors) are indicated in full and written in capital letters.
 3. Position, academic title, place of work (study), region, republic, telephone number, email address and ORCID number of the author (authors) are indicated in full.
 4. The abstract should consist of a brief content and importance of the article, results.
 5. At the beginning of each article, there should be an annotation in 2 other languages (optionally selected from Uzbek, English, Russian and Turkish) in addition to the language in which the article is written.
 6. The abstract should be no more than 120-150 words.
 7. At the bottom of the abstract, 7-10 keywords should be given that illuminate the content of the article.
 8. The article should be prepared in the following form:
 - a) Introduction;
 - b) Main part;
 - c) Results and Discussions;
 - d) Conclusions;
 - e) List of literature (References) – in alphabetical order;
 - f) Citations are given in brackets in the form of the author's surname - date of publication - page (Muminov, 2020: 25);
 - g) Figures, drawings, tables, diagrams are designated in Arabic numerals as "Figure". Signs or pointers are placed under the figure, in the next line, in the middle and highlighted in bold.
- The topic of the scientific article submitted by the author (or co-authors) must correspond to the journal's columns.
 - Articles can be submitted in Uzbek, English, Russian, and all other Turkic languages.
 - The author(s) are responsible for the scientific validity, reliability and plagiarism of the information and evidence presented in the article;
 - Articles will be considered. The journal publishes only articles recommended by experts;
 - Articles not requested will not be published and will not be returned to the authors;
 - Only 1 article of the author is published in 1 issue of the journal.

“TURKOLOGIK TADQIQOTLAR” XALQARO JURNALINING AXBOROT XATI

Davlatimiz tomonidan olib borilayotgan ijtimoiy-ma'rifiy, ilm-fanni rivojlantirishga qaratilgan siyosat, Turkiy Davlatlar Tashkilotining Samarqandda o'tkazilgan sammitida ko'zda tutilgan o'zaro aloqalarni jadallashtirish bo'yicha ishlab chiqilgan dastur va loyihalarni amalga oshirish hamda turkologiya sohasida olib borilayotgan ilmiy-tadqiqot ishlarini muvofiqlashtirish va yoritish maqsadida Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universitetida “Turkologik tadqiqotlar” xalqaro jurnali ta'sis etildi. Jurnal turkiy til va shevalar, Markaziy Osiyo turkiy xalqlari lisoniy va adabiy aloqalari tarixi, ijtimoiy-madaniy sohalarda amalga oshirilayotgan ilmiy-tadqiqot ishlarining natijalarini e'lon qilishga mo'ljallangan. Jurnalda muharrir minbari, tadqiqotlar, ilmiy axborot, taqriz va e'tirof, ilmiy anjuman, yosh tadqiqotchi, xotira, yubilyarlarimiz kabi ruknlar mavjud. O'zbek, turk, rus, ingliz va barcha turkiy tillarda yozilgan maqolalar qabul qilinadi.

Ilmiy jurnal O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi OAKning 2024-yil 8-maydagi 354/5-sonli rayosat qarori asosida tarix, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiya ishlari yuzasidan dissertatsiyalari asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

JURNAL QUYIDAGI YO'NALISHLARDAGI MAQOLALARNI NASHR QILADI:

- ✓ Turkiy xalqlarning ijtimoiy-madaniy aloqalari tarixi
- ✓ Turk dunyosi tadqiqotlari
- ✓ Turkiy tillar dialektologiya
- ✓ Folklorshunoslik
- ✓ Qiyosiy tilshunoslik va adabiyotshunoslik
- ✓ Adabiy aloqalar va tarjimashunoslik.

MUROJAAT UCHUN MANZIL:

Pochta manzili:

140104, Universitet xiyoboni, 15-uy,
Samarqand, O‘zbekiston,
Sharof Rashidov nomidagi Samarqand
davlat universiteti huzuridagi
Turkologiya ilmiy-tadqiqot instituti

Telefon:

+998 91 527 68 22

+998 99 596 35 69

+998 97 911 93 81

Telegram ID:

@turkologiya2025

Elektron pocha:

turkologiya.samdu@gmail.com

Veb-sayt:

<https://turkologiya.samdu.uz>

MAQOLALARGA QO‘YILADIGAN TALABLAR:

- Maqola 8-10 sahifa hajmida taqdim etiladi;
- Maqolaning tarkibiy tuzilishi:
 1. Maqola matni Times News Roman shriftida, 14 kattalikda, chap: 3 sm, o‘ng: 1,5 sm, yuqori va quyi: 2 sm; 1,5 intervalda, A4 shaklida tayyorlanishi lozim.
 2. Maqola sarlavhasi, muallif(lar)ning familiyasi, ismi va otasmi to‘liq holatda katta harflar bilan yozilishi kerak.
 3. Muallif(lar)ning lavozimi, ilmiy unvoni, ish (o‘qish) joylari, viloyat, Respublika, telefon raqami, elektron pochta manzili va ORCID raqqami to‘liq keltirilishi kerak.
 4. Annotatsiya, maqolaning qisqacha mazmun va ahamiyati, natijalardan iborat bo‘lishi lozim.
 5. Har bir maqola boshida maqola yozilgan tildan tashqari yana 2 tilda (o‘zbek, ingliz, rus va turk tillaridan ixtiyoriy ravishda tanlanadi) annotatsiya bo‘lishi lozim.
 6. Annotatsiya 120-150 so‘zdan ko‘p bo‘lmagan shaklda bo‘lishi kerak.
 7. Annotatsiyaning pastki qismida maqola mazmunini yorituvchi 7-10 ta tayanch so‘zlar keltirilishi kerak.
 8. Maqola quyidagi shaklda tayyorlanishi kerak:
 - a) Kirish (Introduction);
 - b) Asosiy qism (Main part);
 - c) Natijalar va muhokama (Results and Discussions);
 - d) Xulosalar (Conclusions);
 - e) Adabiyotlar (References) – alifbo tartibida keltiriladi;
 - f) Havola(snokalar)lar qavsda muallif familiyasi – nashr sanasi – sahifasi (Mo‘minov, 2020: 25) shaklida keltiriladi;
 - g) Rasm, chizma, jadval, diagrammalar «Rasm» deb arab raqamlari bilan qayd etiladi. Belgi yoki ishoralar – rasm ostida, keyingi qatorda, o‘rtada joylashtiriladi va qoraytirilgan shrift bilan belgilanadi.
- Muallif (yoki hammualliflar) tomonidan taqdim etilayotgan ilmiy maqola mavzusi jurnal ruknlariga mos kelishi shart.
- Maqolalar o‘zbek, ingliz, rus va barcha turkiy tillarda taqdim etilishi mumkin.
- Maqolada keltirilgan ma’lumot va dalillarning ilmiy asoslanganligi, ishonchli va ko‘chirmachilik holatlari uchun muallif(lar) mas’uldir;
- Maqolalar ekspertiza qilinadi. Ekspertlar tomonidan tavsiya etilgan maqolalargina jurnalda chop etiladi;
- Tavsiya etilmagan maqolalar chop etilmaydi va mualliflarga qaytarilmaydi;
- Jurnalning 1 ta sonida muallifning faqat 1 ta maqolasi chop etiladi.

**БЮЛЛЕТЕНЬ
МЕЖДУНАРОДНОГО ЖУРНАЛА
"ТУРКОЛОГИЧЕСКИЕ
ИССЛЕДОВАНИЯ"**

В целях реализации программ и проектов, разработанных для ускорения взаимоотношений, предусмотренных на состоявшемся в Самарканде саммите Организации Тюркских Государств, а также координации и освещения научно-исследовательской работы, проводимой в области тюркологии, Международный журнал, Самаркандского государственного университета имени Шарофа Рашидова, «Тюркологические исследования» прошел государственную регистрацию. Журнал предназначен для публикации результатов научно-исследовательских работ в области тюркских языков и диалектов, истории языковых и литературных связей тюркских народов Средней Азии, социокультурной области. Есть такие рубрики, как молодой исследователь, память и наши юбилеи. Принимаются статьи, написанные на узбекском, турецком, русском, английском и всех тюркских языках.

Научный журнал на основании решения Высшей аттестационной комиссии (ВАК) Министерства высшего образования, науки и инноваций Республики Узбекистан от 8 мая 2024 года под номером 354/5; Он включен в перечень научных изданий, рекомендуемых кандидатам на получение ученых степеней доктора философии (PhD) и доктора наук (DSc) в области истории и филологии для публикации своих научных результатов по своим диссертациям.

**В ЖУРНАЛЕ ПУБЛИКУЮТСЯ
СТАТЬИ ПО СЛЕДУЮЩИМ
НАПРАВЛЕНИЯМ:**

- ✓ История социально-культурных отношений тюркских народов;
- ✓ Исследования тюркского мира;
- ✓ Диалектология тюркских языков;
- ✓ Геополитика тюркского мира;
- ✓ Изучение фольклора;
- ✓ Сравнительное языкознание и литературоведение;
- ✓ Литературные отношения и переводоведение.

КОНТАКТНЫЙ АДРЕС:

Почтовый адрес:

140104, Университетский бульвар,
15, город Самарканд, Узбекистан,
Научно-исследовательский
институт Тюркологии при
Самаркандском Государственном
Университете имени Шарофа
Рашидова

Телефон:

+998 91 527 68 22

+998 99 596 35 69

+998 97 911 93 81

Telegram ID:

@turkologiya2025

Электронная почта:

turkologiya.samdu@gmail.com

Веб-сайт:

<https://turkologiya.samdu.uz>

ТРЕБОВАНИЯ К СТАТЬЯМ:

- К публикации принимаются статьи объемом 8-10 страниц;
- Структура статьи:
 1. Текст статьи должен быть выполнен шрифтом Times News Roman, размером 14 пунктов, слева: 3 см, справа: 1,5 см, сверху и снизу: 2 см; с межстрочным интервалом 1,15, формат листа A4.
 2. Название статьи, фамилия, имя и отчество автора(ов) должны быть написаны заглавными буквами в полном регистре.
 3. Должность, ученое звание, места работы(учебы), регион, Республика, номер телефона, адрес электронной почты и ORCID-номер автора(ов) должны быть указаны полностью.
 4. Аннотация должна состоять из краткого содержания и важности статьи, результатов.
 5. В начале каждой статьи, помимо языка, на котором написана статья, должна быть аннотация на 2-х других языках (на выбор – узбекский, английский, русский и турецкий).
 6. Аннотация должна содержать не более 120-150 слов.
 7. Внизу аннотации должно быть 7-10 ключевых слов, освещающих содержание статьи.
 8. Статья должна быть подготовлена в виде:
 - a) Вступление (Introduction);
 - b) Основная часть (Main part);
 - c) Результаты и обсуждение (Results and Discussions);
 - d) Выводы (Conclusions);
 - e) Литература (References) – в алфавитном порядке
 - f) Ссылка(сноски) приводится в скобках в виде фамилии автора – дата публикации – страница (Муминов, 2020: 25);
 - g) Рисунки, чертежи, таблицы, схемы нумеруются арабскими цифрами и обозначаются как «Рисунок». Знаки или указатели размещают под рисунком, в следующей строке, посередине и выделяют жирным шрифтом.
- Тема научной статьи, представленной автором (или соавторами), должна соответствовать рубрикам журнала.
- Статьи могут быть представлены на узбекском, английском, русском и всех других тюркских языках.
- Автор(ы) несут ответственность за научную обоснованность, достоверность и плагиат информации и доказательств, представленных в статье;
- Статьи рецензируются. В журнале публикуются только статьи, рекомендованные экспертами;
- Нерекомендованные статьи не публикуются и не возвращаются авторам;

“TÜRKOLOJİ ARAŞTIRMALARI” DERGİSİNİN BÜLTENİ

Özbekistan Cumhuriyeti devletinin sosyal-eğitimsel ve bilimsel gelişme politikasının başarılı şekilde uygulanmasına yardımcı olmak amacıyla, Semerkant’ta düzenlenen Türk Devletleri Teşkilatının zirvesinde öngörülen karşılıklı ilişkilerin hızlandırılması için geliştirilen program ve projeleri uygulamak, bilimsel çalışmaları koordine etmek, Türkoloji alanında yürütülen araştırma çalışmaları Şeraf Reşidov adına Semerkant Devlet Üniversitesi, Uluslararası “Türkoloji Araştırmaları” dergisini tescil etmiştir. Dergi, Türk dili ve lehçeleri, Orta Asya Türk topluluklarının dil ve edebiyat ilişkileri tarihi, sosyo-kültürel alanlardaki bilimsel ve araştırma çalışmalarının sonuçlarını yayınlamayı amaçlamaktadır. Dergimizde editör kürsüsü, araştırma, bilim dünyasından, inceleme ve tanıma, bilimsel konferans, genç araştırmacı, hatıra, yıldönümleri gibi sütunlar yer almaktadır. Özbekçe, Türkçe, Rusça, İngilizce ve tüm Türk lehçelerinde yazılmış makaleler kabul edilmektedir.

Bilimsel dergi, Özbekistan Cumhuriyeti Yükseköğrenim, Bilim ve İnovasyon Bakanlığı’na bağlı Yüksek Kabul Komisyonu’nun 8 Mayıs 2024 tarihli ve 354/5 sayılı kararına esasen; tarih, filoloji alanlarında Felsefe Doktoru (Doktora) ve Bilim Doktoru (DSc) akademik derecesini almaya aday kişilerin tezleri dolayısıyla bilimsel sonuçlarını yayınlaması tavsiye edilen ilmi yayınlar listesine dâhil edilmiştir.

DERGİ AŞAĞIDAKİ ALANLARDA MAKALELER YAYINLAMAKTADIR:

- ✓ Türk Dünyasındaki sosyo-kültürel ilişkilerin tarihi;
- ✓ Türk Dünyası araştırmaları;
- ✓ Türk Lehçeleri diyalektolojisi;
- ✓ Türk Dünyasının jeopolitiği;
- ✓ Folklor çalışmaları;
- ✓ Karşılaştırmalı dilbilim ve edebiyat çalışmaları;
- ✓ Edebi ilişkiler ve çeviri çalışmaları.

İLETİŞİM ADRESİ:

Posta adresi:

140104, Üniversite Bulvarı, 15,
Semerkant şehri, Özbekistan, Şeraf
Reşidov adına Semerkant Devlet
Üniversitesine bağlı Türkoloji
Araştırmaları Enstitüsü

Telefon:

+998 99 582 93 81

+998 97 911 93 81

Telegram ID:

@turkologiya2025

E-posta:

turkologiya.samdu@gmail.com

İnternet sitesi:

https://turkologiya.samdu.uz

MAKALE YAZIM KURALLARI:

- Makale 8-10 sayfada sunulur;
- Makale'nin yapısı:
 1. Makale metni Times New Roman yazı tipinde, 14 punto büyüklükte, sol kenarından 3 cm'lik, sağ kenarından 1,5 cm'lik, üst ve alt kenarından 2 cm'lik boşluk bırakılarak, tek sütun olarak, 1,15 satır aralığında, A4 boyutunda hazırlanmalıdır.
 2. Makalenin başlığı, yazar(lar)ın soyadı, adı ve baba adı tam olarak büyük harflerle yazılmalıdır.
 3. Yazar(lar)ın pozisyonu, akademik ünvanı, çalıştığı (öğrendiği) yer, bölgesi, cumhuriyeti, telefon numarası, e-posta adresi ve ORCID numarası eksiksiz olarak verilmeli.
 4. Özet, makalenin amacını, önemli bulgularını ve sonuçlarını içermelidir.
 5. Her makalenin başında, makalenin yazıldığı dilin yanı sıra 2 dilde de (isteğe bağlı olarak Özbekçe, İngilizce, Rusça ve Türkçe arasından seçilecek) açıklama bulunmalıdır.
 6. Özet, 120-150 sözcüğü geçmeyecek şekilde yazılmalıdır.
 7. Özeti alt kısmında makalenin içeriğini tanımlayacak en az 7, en fazla 10 anahtar kelimeye yer verilmelidir.
 8. Makale, aşağıdaki formatda hazırlanmalıdır:
 - a) Giriş (Introduction);
 - b) Ana bölüm (Main part);
 - c) Sonuçlar ve tartışma (Results and Discussions);
 - d) Sonuçlar (Conclusions);
 - e) Kaynakça (References) alfabetik olarak sıralanmalıdır;
 - f) Bağlantılar (dipnotlar) yazarın soyadı - yayın tarihi - sayfa şeklinde parantez içinde verilecektir (Muminov, 2020: 25);
 - g) Resim, çizim, tablo, diyagramlar "Resim" olarak Arap rakamları ile kaydedilir. İşaretler resmin altına, bir sonraki satıra, ortaya yerleştirilir ve koyu yazılır.
- Yazarın (veya ortak yazarların) sunduğu bilimsel makalenin konusu dergi sütunlarıyla örtüşmemelidir.
- Makaleler Özbekçe, İngilizce, Rusça ve tüm Türk dillerinde gönderilebilir.
- Makalede sunulan bilgi ve kanıtların bilimsel dayanağı, güvenilirliği ve intihalden yazar(lar) sorumludur.
- Makaleler hakemli olacaktır. Dergide sadece uzmanlar tarafından tavsiye edilen makaleler yayımlanır.
- Talep edilmeyen yazılar yayınlanmayacak ve yazarlarına iade edilmeyecektir.
- Derginin 1 sayısında yazarın sadece 1 makalesi yer alacaktır.

TURKOLOGIK TADQIQOTLAR

XALQARO ILMIY JURNALI

**INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL OF “TURKOLOGICAL
RESEARCH”**

**ULUSLARARASI “TÜRKOLÖJİ ARAŞTIRMALARI” BİLİMSEL
DERGİSİ**

**МЕЖДУНАРОДНЫЙ НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ “ТЮРКОЛОГИЧЕСКИЕ
ИССЛЕДОВАНИЯ”**

Muharrir:

Musahhih va texnik muharrir:

Norxo‘ja Choriyev

Rahmatulloh Shokirov

2025-yil 22-martda tahririy-nashriyot bo‘limiga qabul qilindi.

2025-yil 25-martda original-maketdan bosishga ruxsat etildi.

Qog‘oz bichimi 60x84.1/16. «Times New Roman» garniturası.

Offset qog‘ozi. Shartli bosma tabog‘i –12.5.

Adadi 10 nusxa. Buyurtma № 215

SamDU tahririy-nashriyot bo‘limi bosmaxonasida chop etildi.

140104, Samarqand sh., Universitet xiyoboni, 15.

ISSN 2992-9229

9

772992

922004